

ΕΝΝΑΤΟ ΔΙΕΘΝΕΣ ΣΥΝΕΔΡΙΟ «ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΓΛΩΣΣΑ ΚΑΙ ΟΡΟΛΟΓΙΑ»

7-9 Νοεμβρίου 2013

ΑΝΟΙΚΤΗ ΣΥΖΗΤΗΣΗ

Η ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΓΛΩΣΣΑ ΣΤΗΝ ΑΝΩΤΑΤΗ ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗ, ΣΤΗΝ ΕΠΙΣΤΗΜΗ ΚΑΙ ΣΤΗΝ ΤΕΧΝΟΛΟΓΙΑ:
ΕΘΝΙΚΗ ΚΑΙ ΔΙΕΘΝΗΣ ΔΙΑΣΤΑΣΗ

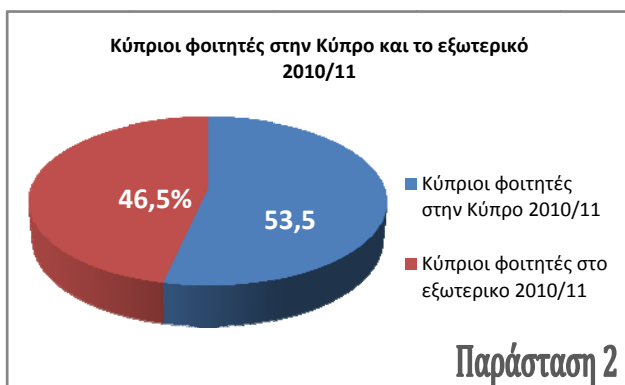
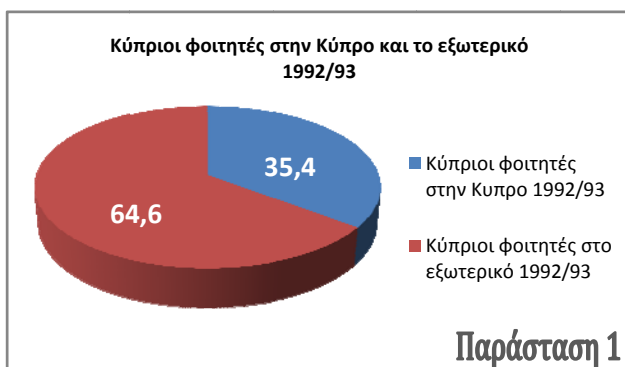
Μαριλένα Καρνολαίμου
Πανεπιστήμιο Κύπρου
makar@ucy.ac.cy

Η ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΓΛΩΣΣΑ ΣΤΗΝ ΑΝΩΤΑΤΗ ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗ ΣΤΗΝ ΚΥΠΡΟ

1. ΣΚΙΑΓΡΑΦΗΣΗ ΤΟΥ ΤΟΠΙΟΥ ΤΗΣ ΑΝΩΤΑΤΗΣ ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗΣ

Η επικρατούσα πρακτική (πολιτική;) στο θέμα της γλώσσας διδασκαλίας και της κύριας γλώσσας επικοινωνίας στον τομέα της τριτοβάθμιας ανώτατης εκπαίδευσης στην Κύπρο τεκμηριώνει μια ξεκάθαρη διάκριση ανάμεσα στον ιδιωτικό και το δημόσιο τομέα: με εξαίρεση τα ξενόγλωσσα τμήματα, η ελληνική είναι η επίσημη γλώσσα, γλώσσα διδασκαλίας και κύρια γλώσσα επικοινωνίας στα τρία δημόσια πανεπιστήμια¹, ενώ στα πέντε ιδιωτικά Πανεπιστήμια² κύρια γλώσσα διδασκαλίας είναι η αγγλική.

Για να σκιαγραφήσουμε τη φυσιογνωμία της τριτοβάθμιας εκπαίδευσης στην Κύπρο πρέπει να αναφέρουμε πολύ συνοπτικά:

(α) την πλήρη ανατροπή του συσχετισμού ανάμεσα στον αριθμό των Κυπρίων που φοιτούν στο εξωτερικό και όσων φοιτούν στην Κύπρο, όπως δείχνουν τα στατιστικά στοιχεία των τελευταίων δύο δεκαετιών. Ενώ παραδοσιακά οι Κύπριοι επιλέγουν πανεπιστήμια στο εξωτερικό για να συνεχίσουν τις σπουδές τους, η τάση αυτή έχει αλλάξει: σήμερα η πλειονότητα των Κυπρίων παραμένουν στην Κύπρο (βλ. Παράσταση 1 και 2). Αποφασιστικό ρόλο στην εξέλιξη αυτή φαίνεται να έχει διαδραματίσει η ίδρυση των δημόσιων πανεπιστημίων, ξεκινώντας με το Πανεπιστήμιο Κύπρου το 1992.

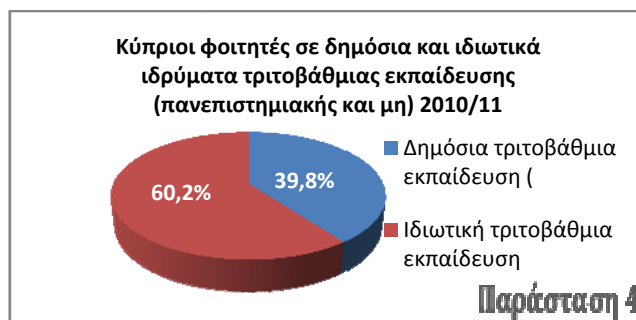
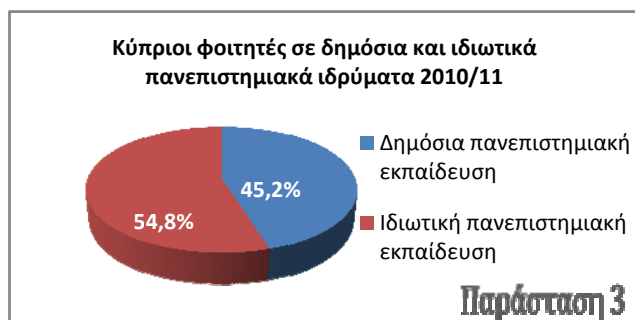
(β) τον παραδοσιακά θεμελιώδη ρόλο της ιδιωτικής τριτοβάθμιας εκπαίδευσης που έχει στο ιστορικό του αρκετές δεκαετίες προσφοράς –ορισμένα από τα σημερινά ιδιωτικά πανεπιστήμια λειτούργησαν ως κολέγια στα μέσα της δεκαετίας του 60 και στις αρχές της

δεκαετίας του 70. Η δημόσια τριτοβάθμια εκπαίδευση έχει αντίστοιχη διαχρονική παρουσία, όχι όμως

¹ Πανεπιστήμιο Κύπρου, Ανοικτό Πανεπιστήμιο και Τεχνολογικό Πανεπιστήμιο.

² Ευρωπαϊκό Πανεπιστήμιο, Πανεπιστήμιο Λευκωσίας, Πανεπιστήμιο Frederick, Πανεπιστήμιο Νεάπολις, Πανεπιστήμιο Central Lancashire.

η δημόσια ανώτατη εκπαίδευση που αναπτύχθηκε σχετικά πρόσφατα: το Πανεπιστήμιο Κύπρου ιδρύθηκε το 1992, το Ανοικτό Πανεπιστήμιο το 2002 και το Τεχνολογικό Πανεπιστήμιο Κύπρου το 2006. Ακόμη και σήμερα, στα ιδιωτικά πανεπιστήμια φοιτούν περισσότεροι κύπριοι φοιτητές από ότι στα δημόσια, αντίστοιχα 54.5% και 45.2% (Παράσταση 3). Αν μάλιστα προσθέσουμε στα πανεπιστημιακά ιδρύματα και τα μη πανεπιστημιακά (Κολλέγια) τότε τα ποσοστά είναι ακόμη μεγαλύτερα προς όφελος της ιδιωτικής εκπαίδευσης, 60.2% και 39.8% για ιδιωτικά και δημόσια αντίστοιχα (Παράσταση 4).

(γ) αν και η παρουσία της αγγλικής στα δημόσια πανεπιστήμια αποτελεί σήμερα πραγματικότητα, δεν έχει λάβει την έκταση που έχει σε άλλες ευρωπαϊκές χώρες. Επιπλέον, περιορίζεται σε μεταπτυχιακά προγράμματα και δεν έχει εισχωρήσει στο προπτυχιακό επίπεδο: στο Ανοικτό Πανεπιστήμιο 5 από 16 συνολικά προσφερόμενα μεταπτυχιακά προγράμματα διδάσκονται στα αγγλικά³, στο Τεχνολογικό Πανεπιστήμιο 2 μεταπτυχιακά προγράμματα σε σύνολο 19 είναι στα αγγλικά⁴ και, τέλος, στο Πανεπιστήμιο Κύπρου 3 από τα 74 προσφερόμενα μεταπτυχιακά προγράμματα προσφέρονται και στα αγγλικά⁵. Σε διδακτορικό επίπεδο, η αγγλική ή και άλλες ξένες γλώσσες χρησιμοποιούνται στα τμήματα ξένων φιλολογιών του Πανεπιστημίου Κύπρου και στο Πρόγραμμα Περιβαλλοντικής Υγείας του Τεχνολογικού Πανεπιστημίου.

(δ) τη σημασία πρόσφατων εξελίξεων στον τομέα της τριτοβάθμιας εκπαίδευσης: κυρίως την αναγνώριση από την κυπριακή κυβέρνηση των ιδιωτικών κολεγίων ως ιδιωτικών πανεπιστημίων από το 2007. Η αναγνώριση αυτή έχει ως αποτέλεσμα τη αύξηση του αριθμού των προγραμμάτων σπουδών που, σε πανεπιστημιακό επίπεδο, προσφέρονται στα αγγλικά. Η αύξηση στον αριθμό των προγραμμάτων στα αγγλικά που μπορεί, λοιπόν, να παρατηρήσει κανείς από το 2007 και ύστερα δεν είναι ένδειξη της προόδου της αγγλικής ως γλώσσας διδασκαλίας, μια εξελικτική δηλαδή τάση που οφείλεται στις συνέπειες της παγκοσμιοποίησης, αλλά το αποτέλεσμα της αναβάθμισης των ιδρυμάτων ιδιωτικής εκπαίδευσης, όπου γλώσσα διδασκαλίας είναι η αγγλική, που έχουν μετακινηθεί από την κατηγορία της ανώτερης κολεγιακής στην κατηγορία της ανώτατης πανεπιστημιακής εκπαίδευσης.

(ε) την τάση των ιδιωτικών πανεπιστημίων να εντάσσουν στον κατάλογο των προσφερόμενων προγραμμάτων σπουδών προγράμματα στα ελληνικά προκειμένου να προσελκύσουν τον ντόπιο φοιτητικό πληθυσμό. Η νέα αυτή γλωσσική στρατηγική (πολιτική;) των ιδιωτικών πανεπιστημίων που εισάγει την ελληνική σε έναν χώρο όπου η κυριαρχία της αγγλικής ήταν μέχρι σήμερα αδιαμφισβήτητη, οφείλεται σε μεγάλο βαθμό στη διαπίστωση ότι το επίπεδο επάρκειας των Κυπρίων φοιτητών στα αγγλικά είναι χαμηλό και συνεπώς δεν μπορούν να ενταχθούν στα ήδη υπάρχοντα προγράμματα στα αγγλικά. Για να δώσουμε μόνο ένα παράδειγμα, από τα 45 πτυχιακά και 14

³ (α) Εκπαιδευτική Ηγεσία στη Σχολή Ανθρωπιστικών και Κοινωνικών Επιστημών, (β) Θεωρία της Εκπαίδευσης και Ανάπτυξη Προγραμμάτων, (γ) Πληροφοριακά και Επικοινωνιακά Συστήματα, (δ) Πληροφορική Εφαρμοσμένη στην Υγεία στη Σχολή Θετικών και Εφαρμοσμένων Επιστημών (ε) Διαχείριση επιχειρήσεων στη Σχολή Οικονομικών και Διαχείρισης επιχειρήσεων (και στα ελληνικά).

⁴ (α) MSc στην Περιβαλλοντική υγεία, (β) MSc στην Επιδημιολογία και τη Βιοστατιστική που προσφέρονται από το Διεθνές Ινστιτούτο Κύπρου και το Πανεπιστήμιο του Χάρβαρντ.

⁵ (α) Χρηματοοικονομικά Οικονομικά, (β) Οικονομική Ανάλυση, (γ) Διοίκηση Επιχειρήσεων.

μεταπτυχιακά προγράμματα σπουδών που προσφέρει το Ευρωπαϊκό Πανεπιστήμιο στη Λευκωσία, 9 πτυχιακά και 9 μεταπτυχιακά προγράμματα έχουν γλώσσα διδασκαλίας την ελληνική. Τα νέα αυτά προγράμματα σχετίζονται με την Εκπαίδευση και τις Ανθρωπιστικές Επιστήμες (Επιστήμες της Αγωγής, Ψυχολογία κ.λπ.), αλλά και τις Κοινωνικές Επιστήμες (Δίκαιο), τις Επιστήμες της Υγείας, τα Οικονομικά (Διεθνές Εμπορικό Δίκαιο, Διοίκηση Επιχειρήσεων), κ.λπ.

2. ΤΟ ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟ ΚΥΠΡΟΥ

Το Πανεπιστήμιο Κύπρου (ΠΑΚ) είναι το πρώτο δημόσιο πανεπιστημιακό ίδρυμα που άρχισε τη λειτουργία του το 1992. Οι επίσημες γλώσσες (και κατ' επέκταση οι γλώσσες διδασκαλίας) του ΠΑΚ καθορίζονται στον ιδρυτικό νόμο του (Νόμος 144 του 1989, αρθ. 4/1): η ελληνική και η τουρκική. Το θέμα των επισήμων γλωσσών το ΠΑΚ υπήρξε αντικείμενο εκτεταμένων και έντονων συζητήσεων που συνέδεσαν το θέμα της γλώσσας με την ταυτότητα του ΠΑΚ (Karyoleμου 2001, 2004).

Το θέμα της χρήσης άλλων γλωσσών εκτός από την ελληνική είχε τεθεί και συζητηθεί στα θεσμικά όργανα του ΠΑΚ αρχικά σε σχέση με τους επισκέπτες καθηγητές από ξένα πανεπιστήμια στους οποίους η Σύγκλητος του ΠΑΚ παραχώρησε (69^η Συνεδρία, 10/12/1997) το δικαίωμα –αν το επιθυμούσαν– να διδάσκουν σε μια διεθνή γλώσσα. Ταυτόχρονα, έδωσε στους πανεπιστημιακούς μέλη του προσωπικού, τη δυνατότητα να επιβλέπουν διδακτορικά σε ξένη γλώσσα, με τη ρητή άδεια του Τμήματος και της Σχολής τους. Με μεταγενέστερη απόφασή της (122^η Συνεδρία, 17/01/2001), η Σύγκλητος ενέκρινε τη χρήση της αγγλικής για να διευκολύνει τους ερασμικούς φοιτητές που είναι εγγεγραμμένοι στο ΠΑΚ. Η ρύθμιση αυτή αφορούσε τη διδασκαλία επιπρόσθετων μαθημάτων που θα διδάσκονταν παράλληλα με τα κανονικά μαθήματα στα ελληνικά, από τους ίδιους διδάσκοντες χωρίς να λαμβάνουν επιπρόσθετη αμοιβή.

Η δέσμευση που δημιουργεί η ύπαρξη νομοθετικής ρύθμισης καθιστά οποιαδήποτε προσπάθεια *παράκαμψης* της επίσημης πολιτικής και εισαγωγής άλλης/άλλων γλώσσας/ών διδασκαλίας εξαιρετικά δύσκολη, αφού προϋποθέτει την αλλαγή του ιδρυτικού νόμου του ΠΑΚ. Η δυσκολία αυτή φάνηκε ξεκάθαρα, όταν επιχειρήθηκε η εισαγωγή του μεταπτυχιακού προγράμματος στη Διοίκηση Επιχειρήσεων, όπου γλώσσα διδασκαλίας ήταν η αγγλική. Οι αντιδράσεις ήταν άμεσες, κάτι που δεν ήταν ούτε τυχαίο ούτε παράδοξο, δεδομένης της έντονης και παθιασμένης συζήτησης για το θέμα της επίσημης γλώσσας του ΠΑΚ, λίγα χρόνια ενωρίτερα. Ο ιδρυτικός νόμος του ΠΑΚ τροποποιήθηκε τελικά από τη Βουλή των Αντιπροσώπων με το Νόμο 199(Ι)/2003 που επιτρέπει τη χρήση μιας ξένης γλώσσας σε μεταπτυχιακό πρόγραμμα, μόνο όμως για διαπανεπιστημιακά προγράμματα ή για προγράμματα του ΠΑΚ που προσφέρονταν ταυτόχρονα και σε μία από τις δύο επίσημες γλώσσες του ΠΑΚ. Παρόμοιες ρυθμίσεις ίσχυσαν μεταγενέστερα και για τα άλλα δύο δημόσια πανεπιστήμια.

Συνοπτικά λοιπόν, η χρήση μιας ξένης γλώσσας επιτρέπεται στο Πανεπιστήμιο Κύπρου:

- (α) σε μεταπτυχιακά σεμινάρια που διδάσκουν επισκέπτες καθηγητές, και προσφέρονται επιπρόσθετα σε σχέση με τα κανονικά μαθήματα στα ελληνικά και με την προϋπόθεση ότι δεν θα λαμβάνονται υπόψη στην αξιολόγηση των φοιτητών,
- (β) στη συγγραφή μεταπτυχιακών ή διδακτορικών διατριβών, προκειμένου να συμμετέχουν στις επιτροπές αξιολόγησης ξένοι καθηγητές,
- (γ) σε μαθήματα που προσφέρονται σε ερασμικούς φοιτητές παράλληλα με τα κανονικά μαθήματα στα ελληνικά,
- (δ) για τη διδασκαλία διαπανεπιστημιακών μεταπτυχιακών προγραμμάτων που προσφέρονται σε συνεργασία με ευρωπαϊκά πανεπιστήμια,
- (ε) σε υφιστάμενα μεταπτυχιακά προγράμματα του ΠΑΚ, εφόσον προσφέρονται παράλληλα και στα ελληνικά (ή τα τουρκικά).

Παρά τη σχετικά αργή πρόοδο της στα μεταπτυχιακά προγράμματα του ΠΑΚ, η αγγλική είναι ιδιαίτερα σημαντική ως γλώσσα εργασίας και ως μέσο αξιολόγησης της επιστημονικής επάρκειας των διδασκόντων σε ερευνητικό επίπεδο. Οι λόγοι είναι ευνόητοι και ισχύουν και αλλού: τα πιο έγκυρα επιστημονικά περιοδικά είναι στα αγγλικά, η πιο πρόσφατη πληροφόρηση χρησιμοποιεί την αγγλική, η γλώσσα των συνεδρίων, των επαγγελματικών δικτύων και των επιστημονικών συζητήσεων είναι η αγγλική. Η αγγλική χρησιμοποιείται επίσης στη συγγραφή ερευνητικών προτάσεων, ακόμη και όσων υποβάλλονται για χρηματοδότηση από εσωτερικούς προς το ΠΑΚ πόρους, με το σκεπτικό ότι θα πρέπει να μπορούν να υποβληθούν για αξιολόγηση σε άτομα εκτός Κύπρου που δεν μιλούν αναγκαστικά την ελληνική. Παρεκκλίσεις γίνονται μόνο σε περιπτώσεις όπου το γνωστικό αντικείμενο υπό διερεύνηση είναι τέτοιας υφής που να δικαιολογεί την υποβολή σε άλλη γλώσσα, βλ. την ελληνική: οι κλασικές σπουδές, η βυζαντινή και νεοελληνική φιλολογία, η γλωσσολογία εμπίπτουν σε αυτή την κατηγορία.

Οι δημοσιεύσεις στα ελληνικά, πολλές φορές και σε άλλες γλώσσες, δεν λαμβάνονται επαρκώς υπόψη και δεν θεωρούνται ενδείξεις της ικανότητας ενός ερευνητή να συμβάλει δυναμικά στην ανάπτυξη του γνωστικού του αντικειμένου. Αν προσθέσουμε σε αυτή την αντίληψη το γεγονός ότι σε μικρές χώρες όπως η Κύπρος, οι εκδοτικές δραστηριότητες δεν είναι επαρκώς αναπτυγμένες ή/και δεν προσφέρουν δυνατότητες προώθησης της επιστημονικής γνώσης, καθίσταται σαφές ότι η ανάγκη να διδάσκει κανείς στην ελληνική αλλά να παράγει επιστημονική σκέψη σε μια ξένη γλώσσα, απαιτεί μεγαλύτερη προσπάθεια από όταν οι δύο αυτές γλώσσες συμπίπτουν. Παράλληλα, η έλλειψη διδακτικών εγχειριδίων στα ελληνικά ή η απουσία ευρείας επιλογής, αναγκάζει συχνά τους διδάσκοντες να προετοιμάζουν δικό τους υλικό για να το χρησιμοποιούν στα μαθήματά τους.

Η πενία ή η έλλειψη βιβλιογραφικών πηγών στα ελληνικά σε πολλές γνωστικές περιοχές ή για εξειδικευμένα θέματα είναι ένα άλλο θέμα που δυσχεραίνει τη διδασκαλία και αναγκάζει πολλές φορές τους διδάσκοντες να χρησιμοποιούν βιβλιογραφία στα αγγλικά. Αν και στην Κύπρο, η αγγλική διδάσκεται από το δημοτικό σχολείο σε όλους τους μαθητές και παρά το γεγονός ότι σήμερα οι νέοι είναι περισσότερο εξοικειωμένοι με τη γλώσσα λόγω της ενασχόλησής τους με το διαδίκτυο, η επάρκεια τους στην επιστημονική ή ακαδημαϊκή αγγλική που είναι το είδος γλώσσας που απαιτείται σε αυτό το επίπεδο σπουδών, είναι περιορισμένη. Η χρήση βασικής βιβλιογραφίας στα αγγλικά απαιτεί επιπρόσθετη προσπάθεια, για να μπορέσουν οι φοιτητές όχι μόνο να κατανοήσουν τα κείμενα αλλά, ακόμη, να αξιοποιήσουν τις γνώσεις που αποκτούν για να ανταποκριθούν στις απαιτήσεις του προγράμματος σπουδών τους. Η αδυναμία τους να αποσπάσουν από τα κείμενα τις κύριες πληροφορίες, τεκμηρίωση, επιχειρηματολογία για να τροφοδοτήσουν τη σκέψη τους έχει ως αποτέλεσμα να μην μπορούν να προσεγγίσουν τα κείμενα με κριτικό πνεύμα. Το αποτέλεσμα είναι να αναπαράγουν τις καταγεγραμμένες ιδέες άλλων αντί να εκφράζουν τις δικές τους σκέψεις συμβάλλοντας ενεργά στη διαπραγμάτευση των θεμάτων του γνωστικού τους πεδίου.

3. ΦΟΙΤΗΤΙΚΗ ΚΙΝΗΤΙΚΟΤΗΤΑ ΚΑΙ ΓΛΩΣΣΙΚΗ ΠΟΛΥΜΑΘΕΙΑ

Μια από τις σημαντικές προσδοκίες της Ε.Ε. όταν εισήγαγε τα ευρωπαϊκά προγράμματα ανταλλαγής φοιτητών (Εράσμους, Campus Europae) ήταν ότι η μετακίνηση των νέων μέσα τον ευρωπαϊκό χώρο θα δημιουργούσε αφενός μεν την απαραίτητη δυναμική για αύξηση της γλωσσικής πολυμάθειας – εφόσον οι εισερχόμενοι φοιτητές θα μάθαιναν τη γλώσσα του πανεπιστημίου υποδοχής– αφετέρου δε την αναγκαία εξοικείωση με το χώρο ώστε να ευνοηθεί και η μεταφοιτητική κινητικότητα και κυριότερα η μόνιμη κινητικότητα που είναι η απαραίτητη προϋπόθεση για την πραγμάτωση του ενιαίου ευρωπαϊκού χώρου.

Ακολουθώντας τις οδηγίες της Ε.Ε. το ΠΑΚ, παρέχει στους φοιτητές των προγραμμάτων ανταλλαγής τη δυνατότητα να παρακολουθήσουν οποιοδήποτε από τα μαθήματα εκμάθησης της ελληνικής

προσφέρονται στο Σχολείο Ελληνικής Γλώσσας του ΠΑΚ (εντατικά, μη εντατικά, σύντομης διάρκειας), σε οποιοδήποτε επίπεδο επιθυμούν και καθόλη τη διάρκεια της φοίτησής τους δωρεάν. Παρά τις παρεχόμενες διευκολύνσεις, αρκετοί/ές φοιτητές/τριες δεν εγγράφονται και δεν παρακολουθούν μαθήματα εκμάθησης της ελληνικής, επειδή η εκμάθηση της γλώσσας της χώρας υποδοχής αποτελεί μια δυνατότητα και όχι μια υποχρέωση για το φοιτητή/τη φοιτήτρια. Αυτή η υποχρέωση υπάρχει στο πρόγραμμα ανταλλαγής Campus Europae, σύμφωνα με το οποίο οι φοιτητές πρέπει να έχουν γνώση της γλώσσας της χώρας υποδοχής σε επίπεδο B1 πριν από την έναρξη της φοίτησής τους. Αυτό ίσως να εξηγεί σε μεγάλο βαθμό και τη χαμηλή δημοτικότητα του συγκεκριμένου προγράμματος. Η νέα εκδοχή του Εράσμου, Εράσμου+ (αυτή ήταν αρχικά η ονομασία του Campus Europae) φιλοδοξεί να διορθώσει αυτό το κενό.

Όσον αφορά τους κύπριους φοιτητές που συμμετέχουν στα προγράμματα ανταλλαγής και των οποίων ο αριθμός παραμένει ακόμη και σήμερα εξαιρετικά χαμηλός, το πρόβλημα της εκμάθησης της γλώσσα της χώρας υποδοχής «επιλύεται» εύκολα: οι περισσότεροι φοιτητές επιλέγουν τα ελληνικά ή αγγλικά πανεπιστήμια ή, όταν επιλέγουν πανεπιστήμια σε άλλες χώρες, προτιμούν τα αγγλόφωνα ιδρύματα/προγράμματα σπουδών (Καρυολαίμου 2008).

4. ΣΥΜΠΕΡΑΣΜΑΤΙΚΑ ...

Η επίδραση της αγγλικής γλώσσας στην ιδιωτική τριτοβάθμια εκπαίδευση της Κύπρου είναι σαφής, δεν είναι όμως αποτέλεσμα πρόσφατων εξελίξεων. Αντίθετα, φαίνεται ότι η ελληνική τείνει να εισαχθεί σταδιακά στα προγράμματα σπουδών των αναγνωρισμένων πια ιδιωτικών πανεπιστημίων για να μπορέσουν να ανταποκριθούν στη ζήτηση από την τοπική αγορά. Αντίθετα η ιδιωτική κολεγιακή εκπαίδευση παραμένει σχεδόν εξολοκλήρου στα αγγλικά, επειδή απευθύνεται κυρίως σε μη κύπριους φοιτητές.

Στα δημόσια πανεπιστήμια και παρά τις διευκολύνσεις που υπάρχουν σε ορισμένα από αυτά για εισαγωγή της αγγλικής γλώσσας, η πρόοδος της αγγλικής είναι αργή περιορίζεται σε μεταπτυχιακό επίπεδο. Αν εξαιρέσουμε τα εξ αποστάσεως προγράμματα του Ανοικτού Πανεπιστημίου που μπορεί να απευθύνονται και σε φοιτητές εκτός Κύπρου, τα υπόλοιπα μεταπτυχιακά με γλώσσα διδασκαλίας την αγγλική είναι σχετικά λίγα. Η αύξηση στον αριθμό των μεταπτυχιακών προγραμμάτων που προσφέρονται στα αγγλικά είναι φαινομενική και οφείλεται στην αναγνώριση των ιδιωτικών κολεγίων ως πανεπιστημίων των οποίων τα προγράμματα σπουδών καταμετρούνται τώρα ως πανεπιστημιακά.

Η αργή αυτή πρόοδος της αγγλικής ενδέχεται να οφείλεται αφενός μεν στην ύπαρξη νομοθετικών ρυθμίσεων που καθορίζουν ποιες είναι οι επίσημες γλώσσες των δημόσιων πανεπιστημίων και λειτουργούν ανασταλτικά στη μαζική δημιουργία προγραμμάτων στα αγγλικά, αφετέρου δε στη χαμηλή ζήτηση τέτοιων προγραμμάτων από το ντόπιο φοιτητικό πληθυσμό. Είναι σαφές, επίσης, ότι η κυπριακή κοινωνία βρίσκεται σε εγρήγορση σε σχέση με το ευαίσθητο θέμα της ελληνικής γλώσσας και της θέσης της στην κυπριακή εκπαίδευση.

BIBΛΙΟΓΡΑΦΙΑ

Karyoleμου, M. 2001. "From linguistic liberalism to legal regulation: The Greek language in Cyprus". *Language Problems and Language Planning* 25/1: 25-52.

Karyoleμου, M. 2004. "Language ideology and language practice in higher education: Setting aside national language policies». Paper presented at the Conference "Language and the future of Europe: 'Ideologies, policies and practices'". University of Southampton. 8-10/07/2004. Electronic publication: http://www.lang.soton.ac.uk/lipp/restricted/LIPP_Karyoleμου.pdf.

Karyolemou, 2008. "Promoting bi/multilingualism in Europe: Language use and language teaching in higher education", in: S Pavlidou (ed.) *Studies for the Greek Language* 28. Proceedings of the 28th Annual Meeting of Linguistics at the Aristotle University of Thessaloniki. Thessaloniki: Institutoto Neoellinikon Spoudon. 194-205.

Karyolemou, M. 2010. "Lesser-used national languages in higher education: The case of Greek in Cyprus", in: Marjeta Humar & Mojca Zagar Karer (eds) *Language diversity and national languages in higher education*. Ljubljana: Scientific Research Centre SASA. 37-42.